

tudi Evitina mati, oče je odsoten. Evita nima doma, izpostavljena in prepuščena je ulici; ob koncu tako doseže družbeno dno in prispe na prag smrti.

Dršenje na družbeno-socialni lestvici pogojuje vrsto stiske, s katero se sooča mladostnik. Medtem ko se Silva in Robin intenzivno ukvarjata z »elitnim« projektom reševanja kojota in bolj sofisticiranimi čustvenimi trenji, se Niklas in Evita bojujeta z revščino, lakoto in odvisnostjo od drog.

Simbolika »golosti« se navezuje na ranljivost, izpostavljenost in nezaščitenost, ki naj bi bile temeljne značilnosti obdobja dozorevanja. Kljub temu pa se zdi, da je končna sporočilnost romana nekoliko drugačna – plasti, ki se skozi življenjske izkušnje kopičijo in nalagajo, prejkone hromijo kot ščitijo. To vsekakor dokazujejo odrasli, torej starši, ki so kljub debelemu plašču še kako ranljivi in negotovi. Želja po trganju spon in razgaljanju je tako hrepenenje po svobodi in neposrednem stiku z življenjem. Pri tem odigra ključno vlogo voda; reka in dež, ki preroško napovedujeta spremembo, katarzo, vrnitev k izvoru in »odrešitev«. Za Robina in Filipa voda prinaša vrnitev k samemu sebi in s tem možnost tvorjenja odnosov z nasprotnim spolom, Niklas se vrača k Eviti in pristane pri materi. Ženski se, povedno, vračata k prvobitnosti; Silvi s prizemljeno gesto reševanja divjega kojota uspe, Eviti z iluzorno pomočjo drog spodleti.

Robinova, Filipova in Niklasova iniciacija v svet odraslih je pristen stik z žensko; da bi to lahko dosegli, morajo v procesu samorefleksije poiskati pot do sebe. Silvina in Evitina iniciacija pa se, nasprotno, ne udejanja prek moškega, temveč drugje: v silovitem hrepenenju po prvinskosti, svobodi, zlitju z življenjem samim. Pojoči kojot je dominantni elementarni simbol, impresija, ki podeljuje univerzalno dimenzijo temu hrepenenju; je začetek, vrhunec in cilj hkrati:

Kojot previdno in skrajno oprezno teče po pobočju. Išče zarasel teren, nezaščitenega se izogiba. Pod tacami čuti voljnost mahu in iglic, z vsakim korakom se globlje staplja z mehкими gozdnatimi tlemi. /.../ Za trenutek postoji, pogoltne nekaj kosmov megle in prepozna stari okus. Ne ve, kolikokrat je že stekel čez zemljo, kolikokrat je o njej sanjal, kolikokrat je na njej umrl. Kolikokrat jo je pozabil. Občutek ima, da jo je pred davnimi časi sam ustvaril. Dolgo jo je nosil v trebuhu. Nato jo je nekemu posodil. Komu, se ne spominja več. Začetek je mnogo preveč oddaljen, izgublja se v labirintu sledi. Toda to ni važno – še vedno je to njegova pokrajina. Še vedno lahko o njej poješ. Še vedno lahko hodiš po pobočju.

Pripoved je prvenstveno mladostniški roman o nevalgičnih točkah odraščanja in iskanju osebnostne integritete, hkrati pa vzporedno branje omogoča vstop v metaforično zgodbo o iskanju najglobljih idealov človeške duše. Ob tem ne smemo pozabiti na izčiščene lirične vstavke in študijsko premišljene jezikovne rešitve, kjer se posamezne vsebinske niti inovativno spogledujejo z jezikovnim preigravanjem. Bralcu v pomoč bo zagotovo tudi spremna beseda psihologa dr. Bojana Dekleve.

Kristina Picco

BOOKBIRD 2010

Prva številka revije *Bookbird*, ki jo izdaja Mednarodna zveza za mladinsko književnost, IBBY, je v letu 2010 odprla vrata prispevkom, ki predstavljajo arabsko, palestinsko in izraelsko mladinsko literaturo in njihove avtorje.

Ibtisam Barakat v prispevku z naslovom *Forty Days of Mourning* opiše čas,

ko se je ob sporočilu o očetovi smrti odločila, da bo po arabski tradiciji za njim žalovala štirideset dni. Brez vsakega stika z zunanjim svetom se je posvetila spominom na očeta, na svoje otroštvo, ki ga je zaznamovala vojna, in na zapustitev svoje družine, ko je kot dvaindvajsetletno dekle odšla v ZDA, kar je bilo za njenega očeta zelo boleče. To močno poglobljeno premišljevanje in obujanje spominov je po končani dobi žalovanja vzbudilo v njej željo po pisanju.. Tako je nastala knjiga *Tasting the Sky. A Palestinian Childhood*, ki so jo izdali Farrar, Straus in Giroux v New Yorku leta 2007.

Ameriška pisateljica Elsa Marston, ki je dobra poznavalka dežel srednjega vzhoda, s katerimi je tudi osebno povezana preko svojega libanonskega moža, predstavi v prispevku *The Arab World in Children's Books: Finding Palestine* mladinske knjige, ki so izšle v ZDA, opisujejo pa zgodbe arabskih in še posebej palestinskih otrok in mladine. S poudarkom multikulturalnosti je po letu 1990 v ZDA poraslo tudi število kvalitetnih knjig, ki predstavljajo arabsko muslimanski sodobni svet.

Kako zelo pomembno je, da je tovrstnih knjig vedno več in da so predstavljene s pozitivnim pristopom, sta poudarili Ibtisam Barakat in Elsa Marston v medsebojnem pogovoru z naslovom *A Chat with Ibtisam Barakat*.

Jehan Helou, predsednica palestinske sekcije IBBY, v prispevku *Children of Palestine tell their stories* predstavi zgodbe, ki so jih napisali in ilustrirali palestinski otroci sami na pobudo natečaja Moja prva knjiga, ki ga od leta 1997 organizira Tamer inštitut za splošno izobraževanje. Ta izobraževalna, nevladna in neprofitna ustanova je bila ustanovljena leta 1989. Leta 2009 je inštitut prejel nagrado Astrid Lindgren Memorial Award za promocijo knjig in branja. V zgodbah z ilustracijami izražajo otroci med devetimi in štirinajstim letom žalost

ob izgubi doma, bližnjih, prijateljev in reči, na katere so bili navezani. Sprašujejo se, zakaj se dogajajo nasilje, smrt pod streli, preganjanje in zakaj jim je vzeto otroštvo. Občutke povedo včasih direktno, včasih s pomočjo simbola, včasih pa nek bridek dogodek ovijejo s humorjem. Te zgodbe so hkrati zgodovina njihovih zapisovalcev in so tudi zato dragocene.

Celina Maschiach, izraelska avtorica in literarna proučevalka, vodja oddelka za hebrejsko in mladinsko literaturo na akademiji v Jeruzalemu, predstavi v prispevku *Face to Face: Self and other in Israeli children's literature* nekaj knjig – predvsem dvojezičnih, izdanih v hebrejskem in arabskem jeziku – s sporočilom, da je nekdo drug pravzaprav lahko moja zrcalna slika; da torej kljub drugačnosti nismo tako zelo različni. Posebno vlogo pri tem spoznanju ima dialog, ki je pot do miru.

Prispevek profesorja Ahmeda K. Al. Rawija iz Omana *Charles Perrault's »Le Petit Poucet« and its possible Arabic influences* je zanimiva analiza zgodb, ki so se sprva v ustnem izročilu, nato pa v zapisani obliki prenašale iz roda v rod v arabskem svetu in se razširile tudi v evropski prostor.

Avstralska avtorica Kate McInally analizira knjigo svojega rojaka Douga MacLeoda *The Clockwork Forest*. V članku z naslovom *Fantasy as Philology in Children's Literature: The Multicultural Landscape of The Clockwork Forest* posveča pozornost temu, kako se v pripovedi prepletata zahodna in vzhodna filozofija. V zgodbi se petnajstletni deček, ki mu je vihar uničil dom, pri iskanju svojih igrač srečuje še z drugimi oškodovanci. Dogodki so vezani na prizorišča v gozdu in so prepleteni tako z vrednotami zahodnega humanizma kot vzhodnega budizma. Rešitev iz stisk najdejo šele ob združevanju različnih pogledov, kar je značilno za sožitje v multikulturalni družbi.

Urednica in založnica iz Venezuele Carmen Diana Dearden v prispevku *Memories of Meeting Worlds or Close Encounters of the Fourth Kind* opiše svoje uredniško in založniško delo, odgovornost, pa tudi spretnost, ki sta bili potrebni pri izdajanju prevedenih mladinskih knjig in pri posredovanju domačih mladinskih knjig založnikom iz drugih držav. Delo jo je povezal z mladinsko literaturo z vsega sveta in z žlahtnimi ljudmi, ki se strokovno ukvarjajo z literaturo za mlade in jo mladim tudi posredujejo. Še posebej pomembno vlogo pri tem je imel IBBY, v katerem je aktivno delovala, imela je čast, da je bila med leti 1994 in 1998 celo njegova predsednica.

Toin Duijxpredstavi v prispevku *Profile of Ted van Lieshout* predstavi enega najpomembnejših sodobnih nizozemskih avtorjev, pesnika, pisatelja in ilustratorja Teda van Lieshouta. Že večkrat nagrajeni umetnik je leta 2009 prejel tudi najpomembnejšo nizozemsko nagrado za mladinsko književnost, nagrado Theo Thijssenprize, ki se podeljuje vsake tri leta.

Pesem *Palestina* na zadnji strani številke posveča pisateljica Ibtisam Barakat vsem Palestincem, ki še nikoli niso videli Palestine.

Druga številka je v celoti namenjena predstavitvi kandidatov, ki so jih nacionalne sekcije IBBY predlagale za Andersenovo nagrado 2010. Ta se podeljuje vsaki dve leti enemu mladinskemu pisatelju in enemu ilustratorju za njun celotni opus. Slovenska sekcija je predlagala pesnika **Toneta Pavčka** in ilustratorko, akademsko slikarko **Ančko Gošnik Goddec**. Predstavitve posameznih kandidatov so sicer zgoščene, vendar prikažejo umetniško vrednost avtorjevega dela in vpliv, ki ga ima avtorjevo delo na razvoj mladinske književnosti in ilustracije. 32 nacionalnih sekcij je za Andersenovo nagrado 2010 predlagalo 28 pisateljev in

27 ilustratorjev. Ilustracija na naslovnici je ena od Andersenovih mojstrskih in njemu tako ljubih papirnih izrezank. Izrezanke krasijo tudi poetično sporočilo Andersenovega metulja na zadnji strani revije: »Samo življenje ni dovolj. Potrebni so tudi sončni sij, svoboda in majhna cvetlica.«

Tudi **tretja številka** je tematsko zao-krožena. Posvečena je španski mladinski književnosti in ilustraciji. V letu 2010 je bil namreč 32. svetovni kongres IBBY v Španiji, in sicer v Santiagu de Compostela. Uredništvo revije je za to številko predalo svoje delo v roke španskima strokovnjakoma na področju mladinske literature, piscema in so-direktorjema magazina *Faristol*, katalonske revije za proučevanje mladinske literature, Pepu Molistu in Joanu Portellu.

Teresa Colomer, univerzitetna profesorica iz Barcelone, v prispevku *The Evolution of Children's and Young Adults' Literature in Spain* poda zgodovinski pregled razvoja mladinske literature v štirih španskih pokrajinah in njihovih uradnih jezikih (kastiljski, katalonski, galicijski in baskovski jezik). Razvoj so zaznamovali politični dogodki, še posebej skoraj štiridesetletno obdobje Frankove diktature, ki je razvoj zavrlo s prepovedjo izdajanja knjig v nekastiljskem jeziku in s strogo cenzuro. Z vzpostavitvijo demokracije ob koncu sedemdesetih let prejšnjega stoletja je oživela tudi produkcija knjig za otroke in mladino, ki je s prevodi svetovne klasične in sodobne literature, predvsem pa s spodbujanjem razvoja domače, omogočila mlademu bralstvu vstop v čudovite literarne svetove.

V prispevku *The Construction of Identity in Picture Books in Spanish* opišeta univerzitetni profesorici Nieves Martín Rogero iz Madrida in Laura Viñas Valle iz Toleda izreden vzpon slikaniških izdaj v Španiji v zadnjem desetletju. Nekateri teksti in ilustracije v slikanicah se še na-

vezujejo na tradicijo, nekateri pa gredo v korak s časom in s svetovnimi trendi, pri tem pa si prizadevajo biti razpoznavni v globalnem prostoru. Veliko priznanje španskim ilustratorjem je bilo izkazano s posebno razstavo na bolonjskem knjižnem sejmu leta 2005.

V prispevku *Panorama of a New Century: Children's Literature in Catalan* predstavi Teresa Maña, profesorica na fakulteti za bibliotekarstvo v Barceloni, sodobno mladinsko literaturo v Kataloniji, ki jo zaznamujejo veliko število avtorjev, raznolikost žanrov in, kar je zelo pomembno, kvaliteta. Posebno pozornost posvečajo založniki najmlajšim bralcem z izdajami slikanic, v katerih imajo ilustratorji vodilno vlogo.

V prispevku *The Trajectory of Basque Literature for Children and Young People* predstavi Xabier Etxaniz Erle baskovsko mladinsko literaturo, ki črpa iz ljudskega pripovedništva, se odziva na stvarnost in se bogati z domišljijo.

Ugledna pisateljica Marilar Aleixandre posveča svoj prispevek *The Lineage of The Blue Hen* galicijski mladinski literaturi ob prelomu stoletja. Stapljanje realnosti in fantazije, odnos med resničnim življenjem in sanjami, ljubezen, pa tudi nasilje in vojne so teme v knjigah za mlade, ki nosijo močna sporočila in spodbujajo mlade k samostojnemu razmišljanju. Zanimivo je, da je velike pozornosti pri galicijskih založbah in pri bralcih deležna poezija.

V prispevku Arantxe Bea Reyes *In The Lost Child (El Niño Perdido) I have tried to speak of the war avoiding the rhetoric of violence* spregovori ilustrator in pisatelj Josep Antoni Tàssies, prvi španski dobitnik velike nagrade BIB, o knjigi *Izgubljeni otrok*. Govori pa tudi o sebi, ilustraciji in o mladinski literaturi.

Urednika te številke, Pep Molist in Joan Portell, v prispevku *Children's Literature and Reading in Spain: A Snapshot* opišeta in s statističnimi podatki

podkrepiata sliko o mladinski literaturi in bralnih navadah današnje španske mladine. Obdobje Frankove diktature je zaustavilo razvoj mladinske literature in pustilo dolgotrajne posledice, zato je današnji razvoj neprimerljiv z drugimi državami, za samo Španijo pa je vsekako velik. V zadnjih letih je izredno poraslo število založb in izdaj mladinske literature, izredno je poraslo tudi število bralcev, kupcev in članov javnih knjižnic. O mladinski literaturi se predava na univerzah v Barceloni, La Manchi, Coruñi in Valenciji. Razvoju mladinske literature in promociji branja se posveča več ustanov: ClijCAT za katalonsko regijo, Galzagorritz za baskovsko, Gáliz za galicijsko in Consejo General del Libro za preostale regije. Vse te ustanove so vključene v nacionalno sekcijo IBBY. Pomembno vlogo imajo tudi strokovne revije, med njimi najbolj znana revija *Faristol*. Za promocijo španske mladinske literature so veliko naredili tudi pisatelji in ilustratorji, ki so se uveljavili v mednarodnem prostoru. Avtorja prispevka opozarjata, da bi bilo potrebno več narediti na področju literarne kritike in razvoja šolskih knjižnic.

Številko zaključuje pesem *El casament del llapis i la goma* (o poroki med svinčnikom in radirko) katalonskega avtorja Miquela Descolta.

Četrta številka posveča večino vsebine Andersenovima nagrajencema 2010, finalistom za Andersenovo nagrado in delu žirije.

Britanskega pisatelja Davida Almonda, Andersenovega pisateljskega nagrajenca 2010, predstavi Nolan Dalrymple v prispevku *Navigating borderlands of fiction, magic, and childhood; Finding David Almond*.

Nemško ilustratorko Jutto Bauer, Andersenovo nagrajenko za ilustracijo 2010, predstavi Mareile Oetken v prispevku 'I don't want to hide behind my books.' *Recognizing Jutta Bauer*.

Odgovorno delo žirije za Andersenovo nagrado opiše članica žirije Helene Schär iz Švice v prispevku *A glimpse into the process of a hard decision: Selecting the Andersen author finalists*. Utemeljivte kandidature, ki jih pripravijo nacionalne sekcije IBBY, kandidatove knjige in še posebej prevodi teh knjig v druge jezike ter nacionalne in mednarodne nagrade sicer pomagajo članom žirije pri izbira-nju, upoštevati pa morajo tudi kulturno in drugo različnost, v kateri pisatelji ustvarjajo. Deset članov mednarodne žirije (iz ZDA, Mehike, Egipta, Španije, Švedske, Belgije, Slovenije, Argentine, Švice in Brazilije), med katerimi je bila tudi **dr. Darja Mazi-Leskovar** iz Slovenije, je od 28 kandidatov iz 28 držav (med njimi je bil tudi **Tone Pavček**) izbralo 5 finalistov. Ti so bili: Ahmad Reza Ahmadi iz Irana, David Almond iz Združenega kraljestva, Bartolomeu Campos de Queirós iz Brazilije, Lennart Hellsing iz Švedske in Louis Jensen iz Danske. Finalisti so tudi na kratko predstavljeni.

Annemie Leysen, članica žirije iz Belgije, pa predstavi ilustratorje, ki jih je za finaliste izbrala ista žirija. Ti so bili: Jutta Bauer iz Nemčije, Carll Cneut iz Belgije, Etienne Delessert iz Švice, Svjetlan Junaković iz Hrvaške in Roger Mello iz Brazilije. Žirija je izbirala med 27 kandidati ilustratorji, med katerimi so bili tudi **Ančka Gošnik Godec** iz Slovenije, Michael Foreman iz Združenega kraljestva in Eric Carle iz ZDA.

Zohreh Ghaeni iz Irana, ki je bila članica žirije za Andersenovo nagrado že v letih 2002 in 2004 in dvakrat predsednica žirije za Andersenovo nagrado (leta 2008 in leta 2010), v prispevku *'Not letting the words lose themselves; The Hans Christian Andersen Jury experiences* opiše delo žirije za Andersenovo nagrado 2010. Posebej je poudarila veliko odgovornost članov žirije pri izboru in pomembno vlogo spleta pri reševanju posameznih dilem. Člani žirije so devet

mesecev sami proučevali dela kandidatov in strokovno gradivo o njih in si med seboj izmenjavali mnenja, predloge in pojasnila na blogu. Na februarско dvodnevno srečanje v Baslu, kjer so sprejeli končne odločitve, so prišli zaradi predhodne intenzivne medsebojne povezanosti z že izoblikovanimi stališči.

Od Andersenovih nagrad vsebinsko odstopata v tej številki dva prispevka, ki sta posvečena sodobni portugalski mladinski literaturi.

Ana Margarida Ramos v prispevku *Recent Portuguese Children's Literature: From Diktatorship to Freedom* podrobno analizira več mladinskih knjig, ki so izšle v zadnjih letih in ki obravnavajo polpreteklo zgodovino Portugalske, čas 48-letne diktature, nageljnovo revolucijo 25. aprila 1974, dekolonizacijo in demokratizacijo. Pomembno je, da so v knjigah poudarjene univerzalne vrednote, kot so svoboda, mir in pravičnost.

Sara Reis da Silva posveča svoj prispevek *Atlantic Vocation: Manuel António Pina's Os Piratas* knjigi *Pirati*, ki je izšla leta 1986 in leta 2003 in v kateri njen avtor Manuel António Pina oriše v zgodbi o morju, piratih in pomorcih, nacionalno identiteto. Knjiga je doživela tudi filmsko in TV priredbo.

Izbrana zaključna pesem v tej številki je *Família Poliglota*, pesem o večjezični družini, njen avtor je Bartolomeu Campos de Queirós iz Brazilije, tudi finalist za Andersenovo nagrado 2010.

Vsako številko revije *Bookbird*, v tem letniku je izjema le druga številka, ki je v celoti posvečena kandidatom za Andersenovo nagrado 2010, zaključujeta rubriki Books on Books in Focus IBBY.

Christiane Raabe, direktorica Mednarodne knjižnice v Münchnu, v teh rubrikah pripravlja mednarodni izbor strokovnih knjig o mladinski literaturi.

Elizabeth Page, izvršilna direktorica IBBY, objavlja v rubrikah Focus IBBY pomembnejše informacije o projektih in

delu IBBY in nacionalnih sekcij. V št. 1 je objavljena tudi poslanica španske sekcije ob mednarodnem dnevu knjig za otroke, katere avtorja sta pisatelj Eliacer Cansino in ilustratorka Noemí Villamuzza. Moto poslanice je Knjiga te čaka, poišči jo! Pod naslovom *How it all began* je objavljen zapis o prvih zametkih in ustanovitvi IBBY, o pobudnici Jelli Lepman in njenih najožjih sodelavcih. V št. 3 sta med drugimi novicami objavljena dobitnika IBBY nagrade za promocijo branja leta 2010, ki sta iz Gane in iz Kolumbije.

Nadaljuje se zapis o prvih letih IBBY od ustanovitve 1953 do 1960, o prvih nacionalnih sekcijah, publikacijah, nagradah in kongresih. V št. 4 poroča o pomoči IBBY in sekcij otrokom v Čilu, v Gazi in na Haitiju. Zgodovino IBBY pa nadaljuje z obdobjem po letu 1960, ko smo tudi Slovenci imeli pomembno vlogo, saj je bila predsednica IBBY med leti 1966 in 1970 gospa Zorka Peršič in v tem času je bil kongres IBBY v Ljubljani.

Tanja Pogačar